

Kaj prinaša nova izjema za uporabo avtorskih del pri pouku preko spleta?

Saša Krajnc, Register .si, Arnes

Mreža znanja 2021, od 23. do 30. novembra

Izjema od avtorske pravice za pouk po trenutnem ZASP

- 49. člen: (1) Za namene pouka je prosto:
 - 1. javno izvajanje in priobčitev javnosti objavljenih del v obliki neposrednega pouka;
 - 2. javno izvajanje objavljenih del na brezplačnih šolskih slovesnostih pod pogojem, da izvajalci ne prejmejo plačila;
 - 3. sekundarno radiodifuzno oddajanje RTV šolskih oddaj.

Priobčitev javnosti pokriva tudi dajanje na voljo javnosti (uporabo na spletu), vendar le v okviru „pouka v živo“ (Trampuž, komentar k ZASP iz leta 1995)

Nova izjema po ZASP-I (predlog)

Pouk na daljavo in čezmejni pouk

(1) Brez prenosa ustrezne materialne avtorske pravice, vendar **ob plačilu primerne nadomestila** je za namen ponazoritve pri pouku na daljavo ali čezmejnem pouku dopustno:

1. reproduciranje v elektronski obliki in priobčitev javnosti objavljenih del;
2. predelava baze podatkov in v elektronski obliki reproduciranje, distribuiranje ter priobčitev javnosti predelane baze podatkov.

(2) Uporaba iz prejšnjega odstavka je dovoljena, če to ni namenjeno doseganju posredne ali neposredne gospodarske koristi in če se izvaja **pod odgovornostjo izobraževalne ustanove v njenih ali drugih prostorih ali prek varnega elektronskega okolja**, ki je dostopno, zlasti prek avtentikacijskih postopkov, le učencem, dijakom ali študentom, vpisanim v ta program, ter učiteljem in drugim osebam, ki izvajajo pouk.

(3) Kadar se uporaba iz prvega odstavka tega člena izvaja prek varnega elektronskega okolja, se šteje, da poteka izključno v državi članici Evropske unije, v kateri ima izobraževalna ustanova sedež.

(4) Uporaba iz prvega odstavka tega člena **ni dovoljena za učbenike, delovne zvezke, vadnice in druga učna gradiva**, ki so namenjeni predvsem za uporabo pri pouku, in za grafične izdaje glasbenih del, če so ustrezne licence za ta način uporabe enostavno na voljo na trgu in lahko dostopne ter vidne izobraževalnim ustanovam. Ponudnik take licence objavi pogoje uporabe na dobro vidnem mestu na svoji spletni strani in o njih obvesti reprezentativno združenje izobraževalnih ustanov, če tega ni, pa ministrstvo, pristojno za šolstvo.

(5) V primerih iz prvega odstavka tega člena je treba navesti vir in avtorstvo dela, če je navedeno na uporabljenem delu.

(6) Pogodbena določila, ki so v nasprotju s tem členom, so nična.

Problemi

- Izjema ni brezplačna, ampak mora šola za uporabo del pod izjemo plačati „primerno nadomestilo“ – finančna obremenitev za šole ali alternativa: določena dela se pač ne uporabljajo, kar zniža kvaliteto izobraževanja
- Koristniki izjeme so lahko samo izobraževalne ustanove, ne pa tudi drugi subjekti, ki sodelujejo v izobraževalnih procesih (npr. muzeji in knjižnice)
- Šole bodo morale zagotavljati „varna elektronska omrežja“ – zaklenjene intranete z določeno stopnjo varnosti (referat učenca, ki vsebuje avtorske fotografije, ne bo smel biti javno objavljen na spletni strani šole) – dodatna finančna obremenitev
- Izjema ne velja za učbenike, delovne zvezke in druga učna gradiva (in dele teh gradiv, npr. posamezne strani ali naloge), če so za uporabo teh na spletu na voljo plačljive licence – finančna obremenitev za šole (licenčnine + stroški pravnega zastopanja in svetovanja pri pogajanju z imetniki pravic in kolektivnimi organizacijami)
- Nejasen dvotirni sistem – prejšnja izjema za pouk, ki do neke mere že pokriva deljenje vsebin na spletu (neodplačno!) in nova (odplačna!) izjema

sasa.krajnc@register.si

arnes